

Lietuvos Respublikos ekonomikos ir inovacijų ministerijai

2025 m. rugpjūčio 1 d.

Investuotojų pritarimas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2023 m. birželio 28 d. nutarimo Nr. 512 pakeitimo projektui

Investuotojų forumas, vienijantis atsakingai veikiančias Lietuvos ir tarptautines įmones, susipažinęs su **Vyriausybės nutarimo Nr. 512 pakeitimo projektu, iš esmės pritaria siūlomai reguliavimo koncepcijai ir ją palaiko**. Dėkojame už siūlomus pokyčius.

Siūloma tvarka, grindžiama eksportuotojo deklaracija ir stipresniu muitinės vaidmeniu, leidžia efektyviai valdyti eksporto rizikas ir užtikrinti ES sankcijų vykdymą **neužkraunant perteklinės administracinės naštos verslui**.

Praktiniai argumentai – verslo patirties pagrindu

Remdamiesi verslo praktika, pastebime, kad šiuo metu galiojanti sistema jau pasižymi didele kontrole. **Muitinės departamento įsakymo Nr. 1BE-575** pagrindu taikomi reikalavimai dėl papildomų dokumentų pateikimo dažnai **pranoksta net strateginių prekių licencijavimo** reikalavimus.

Konkrečiai:

- Reikalaujama dokumentų įvairovė yra reikšminga (pvz., galutinio naudotojo dokumentai, registravimo pažymėjimai, įsipareigojimų dėl reeksporto nebuvimo sutartys).
- Šių reikalavimų įvedimas jau **turėjo juntamą poveikį eksportui į tam tikras trečiąsias šalis** – kai kurių prekių grupių eksportas sumažėjo 80–90 %.
- **Bendra eksporto apimtis mažėja**, o tai rodo, kad kontrolės mechanizmas veikia ir jau dabar yra efektyvus.
- Siūloma eksportuotojo deklaracija taptų **vienu iš kelių jau dabar teikiamų dokumentų**, todėl papildoma administracinė našta būtų ribota.

Papildomos idėjos kontrolės tobulinimui

Iš kai kurių narių gavome vertingų idėjų kaip sistema galėtų būti dar geresnė. Suprantame, kad jų įgyvendinimui reikėtų ir platesnės diskusijos ir didesnių resursų, tačiau pasidaliname, nes manome, kad šios idėjos yra vertos Jūsų dėmesio.

Dabartinė sistema nėra nei lanksti, nei proporcinga – ji neapsaugo nuo nukreipimo rizikos, tačiau sukuria papildomą naštą eksportuotojams. Todėl būtina pereiti prie **išmanių, prekių identifikavimu paremtų** kontrolės modelių.

Svarstyтина, kad prekės gautų savo ID kodą ir tada būtų galima atsekti tą prekę Rusijoje, o tai apsaugotų sąžiningus prekeivius su Centrine Azija.

Svarstyta įtvirtinti pareigą deklarantui, atsakingam už eksporto formalumų tvarkymą, **užtikrinti, kad būtų gauta importo deklaracija per nustatytą terminą** (pvz., 30 kalendorinių dienų).

Tokiu atveju deklarantas taptų pirmu rizikos filtru ir tiksliniu kontrolės tašku dar jis galėtų turėti tam tikrus reikalavimus pvz. AEO.

Galėtų būti **prekių identifikavimo sistema**, kuri būtų tikrinama išvežimo muitinėje. Tai turėtų būti unikalūs identifikatoriai arba QR/FNC žymėjimas, leidžiantis **sekti prekės judėjimą nuo eksporto iki importo**. Tokiu būdu orientuojamasi į **prekes, o ne į įmones**, taip išvengiama nereikalingų verslų segregacijos.

Padėtų ir **trečių šalių importuotojų registras**. Sukūrus trečių šalių, į kurias gabenamos eksportuojamos prekės, **importuotojų registrą**, reiktų registruoti įmonę. Gauti jos kontaktus ir tada gauti importo deklaraciją – kaip EORI registruojam. Eksportas tokiu atveju būtų leidžiamas tik toms įmonėms, kurios yra **įtrauktos į suderintą patikimų gavėjų sąrašą** – panašiai kaip AML srityje.

Apibendrinimas

Pritariame jau siūlomiems pakeitimams, nes jie:

- **Suderina efektyvią kontrolę su konkurencinga eksporto aplinka;**
- **Remiasi jau veikiančiais sprendimais**, kurie pasiteisino praktikoje;
- **Suteikia lankstumo**, išvengiant licencijavimo masto iššūkių ir perteklinių kaštų.

Tikime, kad Lietuva gali išlikti lyderė sankcijų įgyvendinime, tuo pačiu neužgoždama atsakingai veikiančio verslo. Kviečiame apsvarstyti ir šiuos pasiūlymus – jie gali prisidėti prie dar efektyvesnės ir tvaresnės kontrolės sistemos kūrimo.

Pagarbiai
Investors' Forum vykduojantis direktorius
Vytautas Šilinskas